Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

11 päivänä kesäkuuta 2020*

Ennakkoratkaisupyyntö – SEUT 49 ja SEUT 63 artikla – Sijoittautumisvapaus ja pääomien vapaa liikkuvuus – Direktiivi 2006/123/EY – Maatalousmaan hankinta Latviassa sen hyödyntämistä varten – Ennakkolupajärjestelmä oikeushenkilöille – Erityiset edellytykset, joita sovelletaan yksinomaan oikeushenkilöihin, jotka ovat toisen jäsenvaltion kansalaisten määräysvallassa tai joita nämä edustavat – Vaatimukset, jotka koskevat Latvian tasavallassa asumista ja maan virallisen kielen osaamista – Kansalaisuuteen perustuva suora syrjintä

Asiassa C-206/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka administratīvā rajona tiesa, Rīgas tiesu nams (alueellinen hallintotuomioistuin, Riian jaosto, Latvia) on esittänyt 28.2.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 5.3.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

”KOB” SIA

vastaan

Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisija,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Safjan, ensimmäisen jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot (esittelevä tuomari) sekä tuomari C. Toader,

julkisasiamies: H. Saugmandsgaard Øe,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– ”KOB” SIA, edustajanaan A. Blūmiņš, advokāts,

– Latvian hallitus, asiamiehinään aluksi V. Kalniņa ja I. Kucina, sittemmin V. Kalniņa,

– Ruotsin hallitus, asiamiehinään aluksi A. Falk, J. Lundberg, C. Meyer-Seitz, H. Shev ja H. Eklinder, sittemmin C. Meyer-Seitz, H. Shev ja H. Eklinder,

– Euroopan komissio, asiamiehinään L. Armati, I. Rubene ja L. Malferrari,

* Oikeudenkäyntikieli: latvia.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 18, SEUT 49, SEUT 63 ja SEUT 345 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat ”KOB” SIA, joka on Latviaan sijoittautunut kaupallinen yhtiö, ja Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisija (hallinnollisia muutoksenhakuja ratkaiseva Madonan kunnan lautakunta, Latvia) ja joka koskee päätöstä, jolla viimeksi mainittu hylkäsi KOB:n hakemuksen maatalousmaan hankkimisesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Palveluista sisämarkkinoilla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/123/EY (EUVL 2006, L 376, s. 36) 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä vahvistetaan yleissäännökset, joiden avulla edistetään palveluntarjoajien sijoittautumisvapautta ja palvelujen vapaata liikkuvuutta niin, että samalla taataan palvelujen korkea laatu.”

4 Kyseisen direktiivin 2 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Tätä direktiiviä sovelletaan sellaisten palveluntarjoajien tuottamiin palveluihin, jotka ovat sijoittautuneet johonkin jäsenvaltioon.”

5 Kyseisen direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

5) ’sijoittautumisella’ perustamissopimuksen 43 artiklassa tarkoitettua palveluntarjoajan tosiasiallista taloudellista toimintaa määrittelemättömän ajanjakson ajan pysyvän infrastruktuurin kautta, josta tosiasiallinen palveluntarjonta tapahtuu;

6) ’lupajärjestelmällä’ menettelyä, jonka mukaisesti palveluntarjoajan tai vastaanottajan on käännyttävä toimivaltaisen viranomaisen puoleen saadakseen virallisen päätöksen tai hiljaisen päätöksen, joka oikeuttaa palvelutoiminnan aloittamiseen tai harjoittamiseen;

– –”

6 Saman direktiivin 9 artiklan, jonka otsikko on ”Lupajärjestelmät”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat asettaa palvelutoiminnan aloittamisen tai harjoittamisen ehdoksi lupajärjestelmän noudattamisen vain siinä tapauksessa, että seuraavat ehdot täyttyvät:

a) lupajärjestelmä ei ole ketään palveluntarjoajaa syrjivä;

– –”

7 Direktiivin 2006/123 10 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Lupajärjestelmien on perustuttava kriteereihin, joilla määritellään toimivaltaisten viranomaisten harkintavallan laajuus, jotta sitä ei käytetä mielivaltaisesti.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen kriteerien on oltava:

a) syrjimättömiä;

– –”

8 Mainitun direktiivin 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Kielletyt vaatimukset”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot eivät saa asettaa palvelutoiminnan aloittamisen tai harjoittamisen ehdoksi alueellaan seuraavia vaatimuksia:

1) syrjivät vaatimukset, jotka perustuvat suoraan tai epäsuorasti kansalaisuuteen tai yhtiön kotipaikkaan, erityisesti:

– –

b) palveluntarjoajalle, tämän henkilöstölle, osakkaille tai hallinto- ja valvontaelinten jäsenille asetettu vaatimus asua kyseisen valtion alueella;

– –”

Latvian oikeus

9 Maaseutualueiden maan yksityistämisestä annetun lain (Par zemes privatizāciju lauku apvidos; Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1992, nro 32–34) 28^1 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään, että oikeushenkilöt ”voivat hankkia omistukseensa sekä maatalousmaita että maita, joiden vallitsevana maankäyttöluokkana on maatalouskäyttö – – sekä osuuden yhteisomistuksessa olevasta tällaisesta maasta – – [jos ne täyttävät] kaikki seuraavat edellytykset:

– –

b) ne todistavat kirjallisesti, että jos maa-alueen osalta on tehty suoria tukia koskeva hakemus edellisenä tai kuluvana vuonna, sitä aletaan käyttää maataloustoimintaan sen hankkimista seuraavan vuoden kuluessa ja käyttö maataloustoimintaan jatkuu tämän jälkeen, tai jos maa-alueen osalta ei ole tehty suoria tukia koskevaa hakemusta edellisenä tai kuluvana vuonna, sitä aletaan käyttää maataloustoimintaan sen hankkimista seuraavan kolmen vuoden kuluessa ja käyttö maataloustoimintaan jatkuu tämän jälkeen;

– –

f) tapauksissa, joissa osakas tai osakkaat, jotka yhdessä edustavat yli puolta yhtiön äänioikeutetuista osakkeista, ja kaikki henkilöt, joilla on oikeus edustaa yhtiötä, ovat muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden tai Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden tai Sveitsin valaliiton kansalaisia, heillä on unionin kansalaisen rekisteröintitodistus ja asiakirja, joka osoittaa, että heidän kielitaitonsa virallisessa kielessä on vähintään tasoa B2.”

10 Unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä Latvian tasavaltaan tulemisen ja siellä oleskelemisen menettelystä 30.8.2011 annetun ministerineuvoston asetuksen nro 675 (Ministru kabineta noteikumi Nr. 675 ”Kārtība, kādā Savienības pilsoņi un viņu ģimenes locekļi ieceļo un uzturas Latvijas Republikā”; Latvijas Vēstnesis, 2011, nro 141) 25 §:ssä säädetään, että jos unionin kansalainen haluaa oleskella Latviassa pidempään kuin kolme kuukautta, hänen on rekisteröidyttävä Latvian maahanmuutto- ja kansalaisuusvirastossa ja saatava rekisteröitymistodistus.

11 Latvian tasavallan virallisen kielen osaamisen varmistamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä säädetään virallisen kielen osaamisen tasosta, ammatillisen toiminnan harjoittamiseksi tai tehtävien hoitamiseksi edellytetyn virallisen kielen osaamisen varmistamisen menettelyistä, pysyvän oleskeluluvan saamisesta ja Euroopan unionissa pitkään oleskelleen aseman saamisesta sekä virallisen kielen kielitaitokokeen suorittamisesta valtiolle maksettavasta maksusta 7.7.2009 annetussa ministerineuvoston asetuksessa nro 733 (Ministru kabineta noteikumi Nr. 733 ”Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi”; Latvijas Vēstnesis, 2009, nro 110). Kyseisen asetuksen mukaan henkilön on kyettävä keskustelemaan ajankohtaisista ja työelämään liittyvistä aiheista, jotta hänen voidaan katsoa saavuttaneen latvian kielen osaamisen B2-tason.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

12 KOB on Latviaan sijoittautunut yhtiö, jonka liiketoimintana on maataloustoiminta. Sen hallituksen ainoa jäsen, jolla on myös oikeus edustaa kyseistä yhtiötä yksin, on Saksan kansalainen VP. Kolmella muulla Latviassa rekisteröidyllä yhtiöllä, joiden osakkaat ovat Saksan kansalaisia, on osuuksia KOB:ssä. KOB:n tosiasialliset edunsaajat ovat VP ja ZT. Viimeksi mainittu on niin ikään Saksan kansalainen.

13 KOB teki 10.1.2018 sopimuksen 8,10 hehtaarin suuruisen maatalousmaan ostamisesta ja pyysi toimivaltaisilta kansallisilta viranomaisilta lupaa tähän hankintaan. Hallinnollisia muutoksenhakuja ratkaiseva Madonan kunnan lautakunta kieltäytyi 6.4.2018 tekemällään päätöksellä hyväksymästä hankintaa.

14 Tästä päätöksestä ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa (administratīvā rajona tiesa, Rīgas tiesu nams, alueellinen hallintotuomioistuin, Riian jaosto, Latvia) nostamansa kanteen tueksi KOB väittää, että Latvian lainsäädäntö, joka koskee maatalousmaiden hankinnan hyväksymisedellytyksiä, on ristiriidassa kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon ja perusoikeuksien, jotka vahvistetaan SEUT 18, SEUT 49 ja SEUT 63 artiklassa sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 45 artiklassa, kanssa.

15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tältä osin, että Latvian oikeuden mukaan oikeushenkilö voi hankkia Latviassa sijaitsevia maatalousmaita. Kun oikeushenkilöä edustaa toisen jäsenvaltion kansalainen tai se on toisen jäsenvaltion kansalaisen määräysvallassa, kahden edellytyksen on kuitenkin täytyttävä. Yhtäältä ulkomaalaisen on rekisteröidyttävä unionin kansalaisena Latviassa, mikä merkitsee sitä, että hän haluaa oleskella maassa yli kolme kuukautta, ja toisaalta hänen on osoitettava, että hän osaa latvian kieltä niin kutsutulla B2-tasolla, mikä vastaa kielen riittävää hallitsemista keskustelun käymiseksi ammatillisessa asiayhteydessä. Samat edellytykset koskevat Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvien valtioiden ja Sveitsin valaliiton kansalaisia.

16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että kyseinen lainsäädäntö herättää kysymyksiä sen yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa. Se viittaa erityisesti 24.5.2011 annetun tuomion komissio v. Belgia (C-47/08, EU:C:2011:334) 80 kohtaan ja muistuttaa, että SEUT 49 artiklassa taataan kansallinen kohtelu jäsenvaltion kansalaisille, jotka sijoittautuvat toisen jäsenvaltion alueelle harjoittaakseen siellä itsenäistä ammattia, ja kielletään kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin katsoi 23.9.2003 antamassaan tuomiossa Ospelt ja Schlössle

Weissenberg (C-452/01, EU:C:2003:493, 24 kohta), että vaikka SEUT 345 artiklassa ei aseteta kyseenalaiseksi jäsenvaltioiden vapautta säätää maatalousmaan hankintaa koskevista erityistoimenpiteistä, tällaisiin toimenpiteisiin sovelletaan kuitenkin unionin oikeuden sääntöjä eli muun muassa syrjintäkieltoa, sijoittautumisvapautta ja pääomien vapaata liikkuvuutta koskevia sääntöjä.

17 Lisäksi maatalousmaan hankinnasta annetusta komission tulkitsevasta tiedonannosta (EUVL 2017, C 350, s. 5) ilmenee, että oikeus hankkia, käyttää tai luovuttaa maata sisältyy pääoman vapaan liikkuvuuden periaatteisiin, joista määrätään SEUT 63 artiklassa. Kun otetaan huomioon maatalousmaan erityisluonne, Euroopan komissio on kuitenkin myöntänyt, että kansallisilla viranomaisilla on mahdollisuus perustella tietyt rajoitukset sellaisten tavoitteiden saavuttamisella kuin perinteisen viljelymuodon säilyttäminen, maaseudun väestön säilyttäminen, maankäyttöön kohdistuvien paineiden torjuminen tai alueen ja maisemien hoito.

18 Tässä tilanteessa administratīvā rajona tiesa, Rīgas tiesu nams on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko unionin oikeus ja erityisesti SEUT 18, SEUT 49 ja SEUT 63 artikla esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa edellytetään, että jotta oikeushenkilöt voivat hankkia maatalousmaiden omistusoikeuden tapauksissa, joissa osakas tai osakkaat, jotka yhdessä edustavat yli puolta yhtiön äänioikeutetuista osakkeista, ja kaikki henkilöt, joilla on oikeus edustaa yhtiötä, ovat muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaisia, kyseiset oikeushenkilöt esittävät näitä koskevan unionin kansalaisen rekisteröintitodistuksen ja asiakirjan, joka osoittaa, että näiden kielitaito virallisessa kielessä on vähintään tasoa B2?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

19 Kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii lähinnä selvittämään, onko SEUT 18, SEUT 49 ja SEUT 63 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa edellytetään, että jotta oikeushenkilö, jonka osakas tai osakkaat, jotka edustavat yhdessä yli puolta sen äänioikeutetuista osakkeista, ja henkilöt, joilla on oikeus edustaa sitä, ovat muiden jäsenvaltioiden kansalaisia, voi hankkia omistukseensa kyseisen jäsenvaltion alueella sijaitsevan maatalousmaan, kyseisten osakkaiden ja edustajien on esitettävä yhtäältä rekisteröintitodistus, joka osoittaa, että he asuvat kyseisessä jäsenvaltiossa, ja toisaalta asiakirja, joka osoittaa, että heidän kielitaitonsa kyseisen jäsenvaltion virallisessa kielessä on vähintään tasolla, jolla he kykenevät keskustelemaan ajankohtaisista ja työelämään liittyvistä aiheista.

20 Aluksi on muistutettava, että vaikka SEUT 345 artiklassa, johon ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa, vahvistetaan periaate, jonka mukaan perussopimuksilla ei puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin, siitä ei kuitenkaan seuraa, ettei jäsenvaltioissa olemassa oleviin omistusoikeusjärjestelmiin sovellettaisi EUT-sopimuksen perustavanlaatuisia määräyksiä. Vaikka kyseisellä määräyksellä ei kyseenalaisteta jäsenvaltioiden vapautta säätää kiinteän omaisuuden hankintaa koskevasta järjestelmästä, jolla otetaan käyttöön erityisiä toimia, jotka koskevat maa- ja metsätalousmaahan liittyviä oikeustoimia, tällaiseen järjestelmään sovelletaan näin ollen muun muassa syrjintäkiellon periaatetta sekä sijoittautumisvapautta ja pääomien vapaata liikkuvuutta koskevia sääntöjä (ks. vastaavasti tuomio 6.3.2018, SEGRO ja Horváth, C-52/16 ja C-113/16, EU:C:2018:157, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

21 Ennakkoratkaisukysymyksessä viitataan lisäksi EUT-sopimuksen sijoittautumisvapautta ja pääomien vapaata liikkuvuutta koskeviin määräyksiin.

22 Liikkumisvapauksista unionin tuomioistuin on katsonut, että kun kansallinen toimenpide liittyy samanaikaisesti useisiin perusvapauksiin, unionin tuomioistuin tutkii kyseistä toimenpidettä pääsääntöisesti suhteessa yhteen näistä perusvapauksista, jos muut niistä ovat käsiteltävän asian olosuhteissa täysin toissijaisia ensimmäiseen perusvapauteen nähden ja ne voidaan liittää siihen (tuomio 8.6.2017, Van der Weegen ym., C-580/15, EU:C:2017:429, 25 kohta).

23 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tässä yhteydessä on otettava huomioon kyseessä olevan lainsäädännön tarkoitus (ks. vastaavasti tuomio 13.3.2014, Bouanich, C-375/12, EU:C:2014:138, 27 kohta ja tuomio 3.3.2020, Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, 50 ja 51 kohta).

24 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että KOB pyrkii hankkimaan maatalousmaata Latviasta sen hyödyntämiseksi. Siitä ilmenee myös, että paitsi että pääasiassa kyseessä olevalla kansallisella lainsäädännöllä säädetään Latviassa sijaitsevan maatalousmaan hankinnasta, sillä pyritään myös takaamaan sen hyödyntäminen edelleen maatalouskäytössä.

25 Kyseisen lainsäädännön tarkoituksen perusteella ei siis voida määrittää, kuuluuko se lähinnä SEUT 49 artiklan vai SEUT 63 artiklan soveltamisalaan. Tällaisessa tilanteessa unionin tuomioistuin ottaa huomioon käsiteltävän asian tosiseikat määrittääkseen, kumman määräyksen soveltamisalaan pääasian oikeudenkäynnissä kyseessä oleva tilanne kuuluu (ks. analogisesti tuomio 13.3.2014, Bouanich, C-375/12, EU:C:2014:138, 30 kohta).

26 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ja unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee, että pääasian taustalla olevaa tosiasiallista tilannetta luonnehtii se, että kaupallisella yhtiöllä ei ole lupaa hankkia maatalousmaata Latviasta maataloustoimintansa harjoittamiseksi, jos sen edustaja ja osakkaat eivät osoita asuvansa kyseisessä jäsenvaltiossa ja hallitsevansa latvian kielen tietyllä tasolla.

27 On katsottava, että - toisin kuin tilanteet, joissa unionin tuomioistuin on voinut päätellä, että pääpaino on pääomien vapaassa liikkuvuudessa (ks. mm. tuomio 6.3.2018, SEGRO ja Horváth, C-52/16 ja C-113/16, EU:C:2018:157, 58 ja 59 kohta) - tällainen tilanne kuuluu ensisijaisesti sijoittautumisvapauden alaan.

28 Näin ollen ja tämän tuomion 22 kohdassa mainitun unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti on katsottava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaista kansallista lainsäädäntöä on tarkasteltava yksinomaan viimeksi mainitun vapauden kannalta.

29 On lisäksi niin, että koska SEUT 49 artiklassa määrätään erityisestä syrjinnän kieltävästä säännöstä, SEUT 18 artiklaa, johon ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin myös vetosi, ei voida soveltaa (ks. analogisesti tuomio 29.10.2015, Nagy, C-583/14, EU:C:2015:737, 24 kohta).

30 On lisäksi palautettava mieleen, että kaikkia kansallisia toimenpiteitä alalla, joka on ollut unionin tasolla kattavan yhdenmukaistamisen kohteena, on arvioitava suhteessa kyseisen yhdenmukaistamistoimenpiteen säännöksiin eikä suhteessa primaarioikeuden määräyksiin (ks. vastaavasti tuomio 16.12.2008, Gysbrechts ja Santurel Inter, C-205/07, EU:C:2008:730, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Tämän osalta on todettava, että direktiivin 2006/123 1 artiklan 1 kohdan mukaan kyseisessä direktiivissä vahvistetaan yleissäännökset, joiden avulla edistetään palveluntarjoajien sijoittautumisvapautta. Kyseisen direktiivin III luku, johon sen 9–15 artikla kuuluvat, koskee palveluntarjoajien sijoittautumisvapautta.

32 Direktiivin 2006/123 9–13 artiklassa asetetaan jäsenvaltioille vaatimuksia, jotka niiden kansallisen lainsäädännön on täytettävä, kun palvelutoiminta on luvanvaraista. Kuten kyseisen direktiivin 14 artiklan, jossa vahvistetaan sijoittautumisvapauden käyttämisen yhteydessä ”kiellettyinä” pidettävien

vaatimusten luettelo, osalta on jo todettu, on katsottava, että saman direktiivin 9–13 artiklalla yhdenmukaistetaan kattavasti niiden soveltamisalaan kuuluvat palvelut (ks. vastaavasti tuomio 14.7.2016, Promoimpresa ym., C-458/14 ja C-67/15, EU:C:2016:558, 60 ja 61 kohta).

33 Näin ollen siltä osin kuin pääasiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö voi vaikuttaa sijoittautumisvapauteen, kuten tämän tuomion 27 kohdasta ilmenee, sitä on tarkasteltava direktiivin 2006/123 III luvun säännökset huomioiden.

34 Kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, pääasiassa kyseessä olevalla kansallisella lainsäädännöllä otetaan käyttöön oikeushenkilön maatalousmaan hankintaa Latviassa koskeva ennakkolupamenettely, ja siinä asetetaan tässä yhteydessä luvalle tiettyjä edellytyksiä, joihin kuuluu muun muassa kirjallinen todistus siitä, että kyseisiä maa-alueita tullaan jatkuvasti käyttämään maataloustarkoituksiin.

35 Tällainen menettely voi olla direktiivin 2006/123 4 artiklan 6 alakohdassa tarkoitettu ”lupajärjestelmä” eli menettely, jonka mukaisesti palveluntarjoajan tai vastaanottajan on käännyttävä toimivaltaisen viranomaisen puoleen saadakseen virallisen päätöksen tai hiljaisen päätöksen, joka koskee palvelutoiminnan aloittamista tai harjoittamista.

36 Direktiivin 2006/123 9 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää lupajärjestelmästä tietyin edellytyksin. Tällainen järjestelmä ei erityisesti saa olla palveluntarjoajaa syrjivä. Kyseisen direktiivin 10 artiklan 2 kohdan a alakohdassa edellytetään myös, että lupakriteerit eivät ole syrjiviä.

37 Lisäksi saman direktiivin 14 artiklassa säädetään, että jäsenvaltiot eivät saa asettaa palvelutoiminnan aloittamisen tai harjoittamisen ehdoksi alueellaan kyseisessä artiklassa lueteltuja vaatimuksia. Erityisesti mainitun artiklan 1 alakohdan mukaan kiellettyjä ovat syrjivät vaatimukset, jotka perustuvat suoraan tai epäsuorasti kansalaisuuteen, sekä vaatimus, jonka mukaan osakkaiden tai hallinto- tai valvontaelinten jäsenten on asuttava kyseisen valtion alueella.

38 Unionin tuomioistuin on todennut tämän osalta, että sekä direktiivin 2006/123 14 artiklan sanamuodosta että kyseisen direktiivin yleisestä rakenteesta seuraa, ettei kyseisessä artiklassa lueteltuja vaatimuksia voida oikeuttaa (ks. vastaavasti tuomio 16.6.2015, Rina Services ym., C-593/13, EU:C:2015:399, 28–35 kohta ja tuomio 23.2.2016, komissio v. Unkari, C-179/14, EU:C:2016:108, 45 kohta).

39 Pääasiasta on todettava, että jos oikeushenkilö, joka haluaa hankkia maatalousmaata Latviasta, on toisen jäsenvaltion kansalaisten määräysvallassa tai jos viimeksi mainitut edustavat sitä, pääasiassa kyseessä olevassa lainsäädännössä säädetään erityisistä edellytyksistä eli näiden henkilöiden velvollisuudesta rekisteröityä Latviassa asuviksi henkilöiksi ja osoittaa, että he hallitsevat kyseisen jäsenvaltion virallisen kielen vähintään B2-tasolla, mikä edellyttää sitä, että he kykenevät keskustelemaan ajankohtaisista ja työelämään liittyvistä aiheista kyseisen jäsenvaltion virallisella kielellä.

40 Koska näitä erityisiä edellytyksiä ei sovelleta Latvian kansalaisiin, on todettava, että pääasiassa kyseessä oleva lainsäädäntö merkitsee kansalaisuuteen perustuvaa suoraa syrjintää.

41 Tästä seuraa, että tällainen lainsäädäntö on direktiivin 2006/123 9, 10 ja 14 artiklan vastainen.

42 Näin ollen ei ole enää tarpeen tutkia, onko myös SEUT 63 artikla esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle lainsäädännölle.

43 Kaiken edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että direktiivin 2006/123 9, 10 ja 14 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa edellytetään, että jotta oikeushenkilö, jonka osakas tai osakkaat, jotka yhdessä edustavat yli puolta sen äänioikeutetuista osakkeista, ja henkilöt, joilla on oikeus edustaa sitä, ovat muiden jäsenvaltioiden

kansalaisia, voi hankkia omistukseensa kyseisen jäsenvaltion alueella sijaitsevan maatalousmaan, kyseisten osakkaiden ja edustajien on esitettävä yhtäältä rekisteröintitodistus, joka osoittaa, että he asuvat kyseisessä jäsenvaltiossa, ja toisaalta asiakirja, joka osoittaa, että heidän kielitaitonsa kyseisen jäsenvaltion virallisessa kielessä on vähintään tasolla, jolla he kykenevät keskustelemaan ajankohtaisista ja työelämään liittyvistä aiheista.

Oikeudenkäyntikulut

44 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Palveluista sisämarkkinoilla 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/123/EY 9, 10 ja 14 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa edellytetään, että jotta oikeushenkilö, jonka osakas tai osakkaat, jotka yhdessä edustavat yli puolta sen äänioikeutetuista osakkeista, ja henkilöt, joilla on oikeus edustaa sitä, ovat muiden jäsenvaltioiden kansalaisia, voi hankkia omistukseensa kyseisen jäsenvaltion alueella sijaitsevan maatalousmaan, kyseisten osakkaiden ja edustajien on esitettävä yhtäältä rekisteröintitodistus, joka osoittaa, että he asuvat kyseisessä jäsenvaltiossa, ja toisaalta asiakirja, joka osoittaa, että heidän kielitaitonsa kyseisen jäsenvaltion virallisessa kielessä on vähintään tasolla, jolla he kykenevät keskustelemaan ajankohtaisista ja työelämään liittyvistä aiheista.

Allekirjoitukset